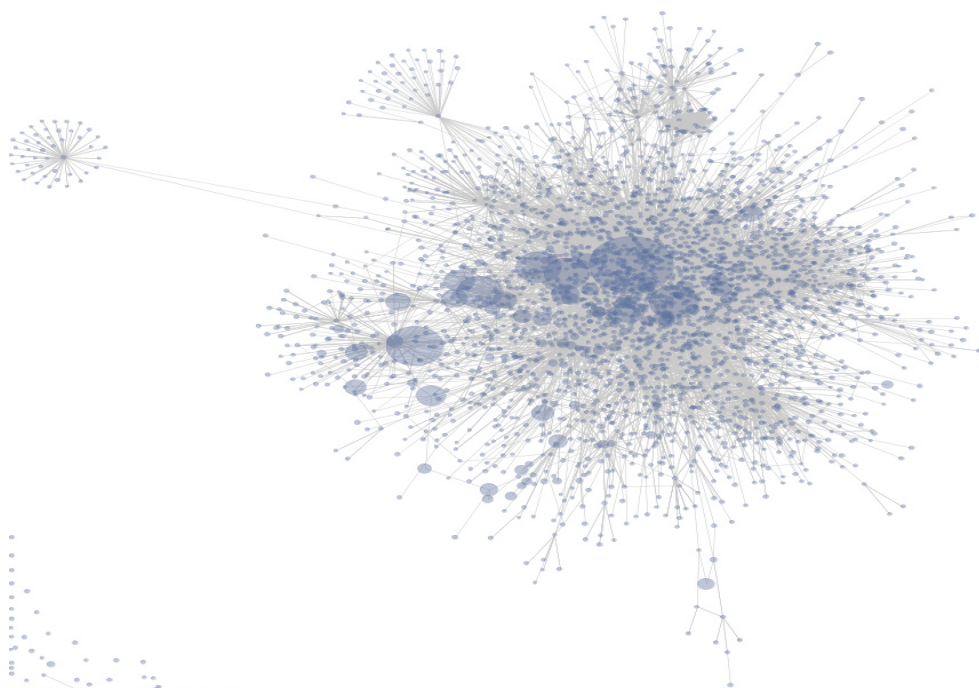

Théorie Communiste

**Sebeorganizace je
prvním aktem revoluce,
aby se následně stala
překážkou, kterou
revoluce musí překonat**

SAMIZDAT STARÉHO KRTKA
edice Komunizace

Théorie Communiste

**SEBEORGANIZACE JE PRVNÍM AKTEM
REVOLUCE, ABY SE NÁSLEDNĚ STALA
PŘEKÁŽKOU, KTEROU REVOLUCE MUSÍ
PŘEKONAT**

Edice KOMUNIZACE

svazek 3

**Samizdat Starého Krtka
2011**

publikace 3

www.kknihovna.wordpress.com
samiknisk@gmail.com

OBSAH

Hořké vítězství autonomie: všude samá sebeorganizace, ale nikde žádná revoluce	5
O sebeorganizaci v současných bojích	8
Boj ohledně momentálních požadavků/revoluce	11
Ruptura	11
Otázka třídní jednoty	12
Předzvěst ruptury	14
Kolektivy	16
Aktivity, které produkují objektivizaci existence a jednoty třídy	16
„Zdivočelé děti“	16
Argentina: třídní boj proti autonomii	16
Alžírsko: „Když mi vykládají o anarchách, mám dojem, že mluví o čemsi mě cizím.“	19
Hnutí přímé akce (HPA)	21
„Sebevražedné“ boje: zastaralost autonomie	21
Komunizace	21

SEBEORGANIZACE JE PRVNÍM AKTEM REVOLUCE, ABY SE NÁSLEDNĚ STALA PŘEKÁŽKOU, KTEROU REVOLUCE MUSÍ PŘEKONAT

Autonomie jakožto revoluční perspektiva, která se realizuje skrze sebeorganizaci, je paradoxně neoddělitelná od stabilní dělnické třídy, snadno rozlišitelné na úplném povrchu reprodukce kapitálu, spokojené v jeho rámci a s tím, že ji tato reprodukce definuje a uznává v ní legitimního partnera. Autonomie je praxí, teorií a revolučním projektem epochy „fordismu“. Jejím subjektem je dělník a ona předpokládá, že komunistická revoluce je jeho osvobozením, tj. osvobozením produktivní práce. Předpokládá, že boje ohledně momentálních požadavků¹ jsou nášlapnými kameny vedoucími k revoluci a že kapitál uvnitř vykořisťovatelského vztahu reprodukuje a potvrzuje identitu dělníků. To vše pozbylo jakéhokoli opodstatnění.

Vlastně platí pravý opak: v každém ze svých bojů proletariát vidí, jak se v reprodukci kapitálu jeho existence coby třídy zpředmětňuje jako cosi jemu cizího, co ve svém boji možná bude muset zpochybnit. Být třídou se v aktivitě proletariátu stává vnějším omezením zpředmětněným v kapitálu. Být třídou se stává překážkou, kterou jeho boj jakožto třídy bude muset překonat. Tato překážka má svoji vlastní jasnou a snadno identifikovatelnou realitu, kterou je sebeorganizace a autonomie.

Hořké vítězství autonomie: všude samá sebeorganizace, ale nikde žádná revoluce

O autonomii můžeme hovořit jedině tehdy, dokáže-li se k sobě dělnická třída vztáhnout proti kapitálu a nalézt v tomto vztahu k sobě základnu a schopnost svého potvrzení se jako panující třída. Autonomie předpokládá, že definice dělnické třídy není vztahem, nýbrž je jí vlastní. Šlo o to formalizovat to, čím jsme v současné společnosti jako základ pro novou společnost, která se bude budovat jako osvobození toho, čím jsme.

Od konce první světové války až do začátku 70. let 20. století autonomie a sebeorganizace nebyly jen o divoké stávce a více či méně konfliktním vztahu s odbory. Autonomie byla projektem revolučního procesu sahajícího od sebeorganizace až po potvrzení proletariátu jakožto panující společenské třídy, a to skrze osvobození a potvrzení práce jakožto organizace společnosti. Tím, že osvobozovala „pravé postavení“ dělnické třídy od jeho integrace do kapitalistického výrobního způsobu, integrace představované všemi politickými a odborovými institucemi, byla autonomie revolucí na cestě, potenciální revolucí. Bylo-li výslovně toto agendou ultralevice, nebyla to jen pouhá ideologie. Sebeorganizace, moc odborů a dělnické hnutí patřily do stejného světa revoluce jako potvrzení třídy. Na potvrzení opravdově revolučního bytí,

1) Poznámka překladatele do angličtiny: *Les lutttes revendicatives*, z nichž jsme v celém textu udělali „boje ohledně momentálních požadavků“, mohou v závislosti na kontextu znamenat boje ohledně mezd a pracovních podmínek nebo na obranu pracovních míst či další „každodenní“ boje proletariátu.

keré se projevovalo v autonomii, by nemohlo být nic reálného, kdyby nešlo o tu správnou, neodcizenou stránku téže reality, která sídlila v mocném dělnickém hnutí „omezujícím“ třídu. Dělnické hnutí bylo samo o sobě také zárukou nezávislosti třídy, která byla hotova reorganizovat svět k obrazu svému; stačilo jen, aby odhalila pravou povahu této moci vůči sobě tím, že ji debyrokratizuje, odbourá její odcizenost. Nebylo nikterak vzácné, že dělníci přešli od nutně efemérního ustavování autonomních organizací boje do paralelního vesmíru triumfálního stalinismu nebo v severní Evropě do objetí mocných odborů. Autonomie a dělnické hnutí se navzájem podpíraly a utěšovaly. Stalinistický vůdce patrně byl „dělnickým ekvivalentem z boží vůle šéfa“, ale rovněž byl institucionálním protějškem autonomie. Sebeorganizace jako revoluční teorie dávala smysl přesně za těch podmínek, které strukturovaly „staré dělnické hnutí“. Sebeorganizace je sebeorganizovaným bojem s jeho nutným pokračováním, sebeorganizací výrobců; jedním slovem, osvobozená práce; jiným slovem, hodnota.

Drobný úrok zpět. Již v Itálii roku 1969 nedokážou sektory bojujících dělníků vytvořit „shromáždění“ spojující různé formy sebeorganizace a hnutí je „rekuperováno“ CGIL a jejími dílenskými výbory. A znovu v Itálii během zdola vzešlých hnutí na výrobní lince v únoru-březnu 1984 je sebeorganizace vnímána jako defenzivní v tom smyslu, že je výrazem obrany staré kompozice a starého vztahu dělnické třídy ke kapitálu, vztahu, který restrukturalizace právě ruší. Ze stejných důvodů ve Španělsku hnutí shromáždění (1976, '77, '78) vytváří nebo revitalizuje odborové struktury; stejně tak holandský „horký podzim“ roku 1983. Stejně tak se jedná o epochu, kdy se formují všemožné „autonomní odbory“. V zásadě je to tedy historický typ dělnické třídy, či existenci restrukturalizace zpochybňuje. Během stávek v Renaultu v roce 1975 je to továrna Le Mans, kde je pracovní síla nejstabilnější a míra odborové organizovanosti 40% je dvojnásobkem celostátního průměru platného pro Renault, a kde je stávka nejtvrdější a občas má atmosféru „autonomního boje“. Začátkem 80. let 20. století, kdy je tento proces efektivizace „završen“ v zásadě útokem na nekvalifikovanou přistěhovaleckou pracovní sílu, což provokuje obrovskou vlnu stávek v automobilovém průmyslu, se násilnost bojů nikdy neformalizuje v pokusech o zakládání autonomních orgánů. „Chťejí nás zabít, ale my už mrtví jsme,“ takový je duch bojů. Je-li v letech 1983-84 stejně složité prohlásit hornickou stávku v Británii za „autonomní, sebeorganizovaný boj“, tak proto, že to byla vlastně stávka bez požadavků, bez programu, bez perspektiv. Co to znamená být třídou, se nyní definovalo jen v protivníku této třídy a skrze tohoto protivníka, v akci proti němu. Úpadek a pozbylí významu autonomie nejsou jednoduše produkty odlivu třídního boje. „Boj“ není historickým invariantem, který neustále vyjadřuje tentýž třídní vztah. Úpadek autonomie není úpadkem „boje“, je úpadkem jednoho historického stádia třídních bojů.

Když se sebeorganizace ve Francii stává dominantní formou všech bojů – počínaje koordinací mezi železničáři v roce 1986 – již nepředstavuje rozchod se všemi zprostředkováními, které dělají třídu třídou výrobního způsobu (rozchod osvobozující revoluční přirozenost třídy); sebeorganizace ztrácí svůj „revoluční význam“: přerůstání² sebeorganizace boje v dělnickou kontrolu nad výrobou a společností. Sebeorganizace není nic jiného než radikální forma syndikalismu. Každý boj ohledně momentálních požadavků o jakékoli amplitudě a intenzitě je dnes sebeorganizovaný a autonomní; sebeorganizace a autonomie se staly prostými momenty syndikalismu (zde máme na mysli syndikalismus jako to, co stojí proti formální existenci odborů). Jestliže se organismy boje, které v 80. letech 20. století přijali španělstí

2) Poznámka překladatele do angličtiny: *Transcroissance* neboli přerůstání je termín, který používal Trockij k popsání způsobu, kterým podle jeho mínění mohla buržoazní revoluce v Rusku nebo nějakých jiných méně rozvinutých oblastech přerůst v proletářskou revoluci, kteroužto analýzu zkušenost nepotvrdila. *Théorie Communiste* jej také používá ve vztahu k obecnější (a pro ně stejně pomýlené) představě, že každodenní třídní boj – mzdové boje a obrana pracovních míst atd. – se může jednoduše generalizovat v revoluční boj. Tato koncepce je podle nich nedílnou součástí programatismu (tj. programu založeného na osvobození práce). Podle *Aufheben* č. 12, str. 37, poznámka pod čarou č. 6.

dokaři, pokoušejí garantovat své přežití a mění formu, je tomu tak proto, že nebyly nic jiného než organismy na obranu postavení proletáře. V tom tkví kontinuita, která vysvětluje přechod jednoho v druhé. Teoretikové autonomie by řekli, že jako takové „autonomní orgány“ vynalézají komunismus tak, že zůstávají samy sebou: orgány boje ohledně momentálních požadavků. Přirozeně tedy jako takové inklinují k permanenci a tudíž ke své „transformaci“.

Stojí za povšimnutí, že ze všech současných diskursů autonomie zmizela právě revoluce. Co bylo až do začátku 70. let 20. století samotným *raison d'être* diskursu autonomie, jmenovitě její revoluční perspektiva, se stalo málem nevyslovitelným. Obrana a valorizace autonomie se stává cílem sama o sobě a s velkou pečlivostí se vyhýbá artikulaci revoluční perspektivy – poslední, kdo ji artikuloval, byli italsí workeristé. Dnes se lidé spokojí s opakováním, že stávající autonomie není ta pravá. Jenže dnes zmizela sama schopnost proletariátu nalézt ve svém vztahu ke kapitálu základnu, na níž by se konstitoval jako autonomní třída a v mocném dělnickém hnutí. Autonomie a sebeorganizace představovaly historický moment dějin třídního boje a nikoli formální modalitu akce. Ve všech současných přístupech autonomie označuje jakoukoli aktivitu, kdy se proletáři přímo koordinují, aby něco společně udělali, jakousi ahistorickou a obecnou formu akce s podmínkou, že je nezávislá na institucích. Historizace a periodizace třídního boje se vytrácí. O autonomii můžeme hovořit jedině tehdy, dokáže-li se k sobě třída vztáhnout proti kapitálu a nalézt v tomto vztahu k sobě základnu a schopnost svého potvrzení se jako panující třída (což každopádně mohlo vyprodukovat pouze kontrarevoluci, která toto potvrzení umožňovala).

Všude, kde v současnosti triumfuje sebeorganizace a autonomie, okamžitě se projevuje nespokojenost s nimi. Již v roce 1986 ve Francii koordinace mezi železničáři vyvolala hnutí velkého vzdoru stejně, jako pokus v roce 2003 o ustavení širších forem koordinace přesahujících lokální kolektivy. V rámci dnešní vítězné sebeorganizace je předzvěstí zrušení tříd to, co se staví proti ní. Nejde o nespokojenost s „rekuperovanou“ autonomií, ale s autonomií jako takovou, a to ve smyslu, že ze samotné své podstaty je již jen „rekuperovaná“. Tato podstata spočívající v osvobození třídy, které plyne z jejího autonomního potvrzení (když se „odtrhne“ od svého kapitalistického společenského kotviště), byla definicí revoluce v uplynulém cyklu. Dnes skrze ni sebeorganizace a autonomie existuje a je vědomě zakoušena jako mez všech současných bojů. Jakmile se kdekoli sebeorganizace etabluje (a dnes se tomu lze těžko vyhnout), lidé jí mají dost, neboť těžce dopadá na hnutí. Jen co se iniciuje, už „nás vytáčí“, protože nám nepokrytě připomíná, čím jsme a čím již být nechceme. A právě zde, uvnitř sebeorganizace a proti ní, boj proletariátu jakožto třídy produkuje jeho vlastní třídní existenci jako limit, jenž je třeba překonat. Autonomie je vždy jen osvobozením dělníka jakožto dělníka.

Sebeorganizace, autonomie – tedy vlastně to, čím jako třída jsme – se v konkrétním průběhu bojů stává předmětem regulérní kritiky. Jde o to uchopit uvnitř sebeorganizace teoretickou a praktickou diskrepanci mezi tím, čím je dnes sebeorganizace jakožto nutná forma třídního boje, a praktickou a teoretickou kritikou, která se v ní plodí, i tehdy, když se sebeorganizace praktikuje. Jako charakteristiku tohoto cyklu bojů však musíme brát v úvahu tu skutečnost, že bitva proti „špatné“ sebeorganizaci se vede ve jménu té „správné“ sebeorganizace. V současnosti se bitva proti sebeorganizaci jako takové projevuje jen v rámci této bitvy vedené ve jménu té „správné“ sebeorganizace, tj. pouze zde se perspektiva revoluce objevuje jako něco, co již není v řádu potvrzení třídy a co tak již nemůže být radikálně v řádu sebeorganizace nebo autonomie.

Dokud třídní konfrontace pozitivně neinicuje komunizaci vztahů mezi jedinci jakožto třídní akci proti kapitálu, sebeorganizace zůstane jedinou dostupnou formou třídní akce. Hledání té „pravé“ sebeorganizace není „chybou“, tato „chyba“ totiž neustále naznačuje, že sebeorganizaci je třeba překonat, neboť si za terč neustále volí skutečně existující sebeorganizaci. Tato kritika reálné sebeorganizace ve jménu sebeorganizace ideální, v níž se stává procesem bez konce, vytváří napětí uvnitř sebeorganizace. Nazna-

čuje obsah toho, co je třeba překonat: slepou uličku sebeorganizace, tj. jejího obsahu, potvrzení, kdy se proletariát zjeví sám sobě.

Překonání reálné sebeorganizace nebude dosaženo vyprodukováním „opravdové“, „pravé“, „správné“ sebeorganizace, nýbrž proti skutečně existující sebeorganizaci, ale uvnitř ní, z ní.

V současných bojích proletariát rozpoznává v kapitálu svůj *raison d'être*, svoji existenci proti sobě, jedinou bídu své existence. Proletariát ve svých bojích přijímá pro své konání všechny potřebné organizační formy. Když ale proletariát přijímá formy organizace nutné pro jeho bezprostřední cíle (jeho zrušení bude stejně tak bezprostředním cílem), neexistuje sám pro sebe jako autonomní třída. Sebeorganizace a autonomie byla možná pouze na základě ustavení dělnické identity, ustavení smeteného restrukturalizací. Co ještě mohou tito proletáři dnes sebeorganizovat?

Mizí-li autonomie jako perspektiva, tak proto, že revoluce již nemůže mít žádný jiný obsah než komunizaci společnosti, což pro proletariát znamená jeho vlastní zrušení. Při takovém obsahu přestává být případně hovořit o autonomii a není zrovna pravděpodobné, že by s sebou takový program nesl to, co se běžně rozumí pod „autonomními organizacemi“. Proletariát může být revoluční jedině tak, že si sám sebe uvědomí jako třídu a takto si sám sebe uvědomuje v každém konfliktu a ještě více v kontextu, v němž je jeho existence jakožto třídy situací, s níž se musí v reprodukci kapitálu konfrontovat. Obsah tohoto „uvědomění“ bychom si neměli plést. Uvědomit si sám sebe jako třídu nebude znamenat „návrat k sobě“, ale totální extroverzi v podobě rozpoznání, že je kategorií kapitalistického výrobního způsobu. To, čím jsme jako třída, bezprostředně není nic jiného než náš vztah ke kapitálu. Toto „poznání“ bude fakticky praktickou znalostí – ve střetu – nikoli třídy pro sebe, ale kapitálu.

O sebeorganizaci v současných bojích

„Anglický systém dílenských předáků, který se zrodil za první světové války, s sebou nesl specifickou organizaci továrny, která dostala název mutualismus a v níž se obsah pracovních úkolů a rytmus práce stanovovaly dohodou mezi manažery a dotýčnými dělníky prostřednictvím těchto volených delegátů. Tento systém byl smeten celou tou restrukturalizací ještě před érou thatcherismu. Během 70. let 20. století vyvstaly kolem této moci dílenských delegátů četné konflikty. Labutí písní tohoto systému byly na jednu stranu návrhy výborů dílenských předáků na transformaci výroby – zejména ve zbrojovkách – a na druhou stranu to bylo restartování výroby dělníky, když se firmy zavíraly. Všechno dohromady to vyplodilo hnutí okolo představ dělnické kontroly a samosprávy: samosprávnictví s britskou příchutí, které prakticky i ideově předčilo jakýkoli obdobný vývoj ve Francii. Dnes po decimaci britského průmyslu již tento proud vůbec nic neznamena.“ (*Échanges* č. 99, str. 23)

„Za více než 30 let se rozvinulo složité autonomní hnutí, jakýsi hybrid, který kombinoval systém volených dílenských delegátů (shop-stewardů) s využíváním zdola vzešlých odborových struktur (často posilovaných rozšířenou aplikací „uzavřených dílen“, tj. nucené odborové organizovanosti ve firmě – jinými slovy, odbory spravovaly najímání zaměstnanců). Došlo k tomu, že se vynořily „divoké stávkové“, které opakovaně ohrožovaly vlády, jež se rozhodly „prosadit silou“. (...) Krize, která za této situace dozrávala, vyvrcholila v zimě 1978-79 – Zima nespokojenosti – kdy se země pohroužila do naprostého chaosu bez jakékoli jiné perspektivy než konservativismu tohoto bloku odporu.“

Vláda Thatcherové to vše smetla zničením průmyslového aparátu, privatizací, globalizací, silící orientací ekonomiky na finance, zevšeobecněním flexibility, prekérností dělníků a masivní nezaměstnaností. „Poměr sil skrývající se za autonomním hnutím byl podryt; ale zvrátit jej (dočasně) bylo možné jedině po zuřivých sporech v klíčových oblastech dělnické autonomie: doky, ocelárny, automobilky, tiskárny a především doly“ (*Échanges*, č. 107, říjen-listopad 2003).

Když se vrací do současnosti, aby načerpal poučení ze stávky britských poštáků, text dochází k závěru: „Jestliže základy tohoto boje značí rozchod dělníků s odborovým vedením na pracovišti, rovněž demonstrierou houževnatost určitých koncepcí v pracovních vztazích a ve využívání zdola vzešlých odborových struktur, tytéž koncepce, které se sice pokoušelo vymýtit „zkrocení“ autonomie bojů na začátku 80. let 20. století, ale ony se znovu vynořují. (...) Nicméně musíme vzít v úvahu, že Royal Mail je ve Spojeném království prakticky jediným národním podnikem, jenž z různých důvodů, včetně zásahu třídního boje, nebyl demontován (jedná se o jednoho z největších britských zaměstnavatelů se 160 000 pracujících a tento počet jim samozřejmě dává sílu). Dobře se tu daří i těm dílenským praktikám v pracovních vztazích, které byly dříve běžné v průmyslu, ale v 80. letech 20. století byly eliminovány.“ Jasněji bychom to sami říct neuměli.

Dnes se v mnoha sporech, jako byl třeba spor přístavních dělníků ze západního pobřeží USA, šéfové pokoušejí zlomit odbory ze stejných důvodů, z jakých se snaží zlomit dělnickou autonomii, když se tato projeví: protože obojí náleží do stejné epochy, ke stejné logice kapitalistické reprodukce. Právě tato skutečnost by měla zaměstnávat mysl advokátů dnes sekulární ideologie dělnické seorganizace. V naší době se u britské pošty nebo v přístavech na západním pobřeží USA stává autonomní boj dělníků svým obsahem neodlišitelný od obrany velkých odborových institucí, a to nikoli z důvodů dočasné utilizace odborů dělníky, ale proto, čím odbory jsou: velkými institucemi regulujícími autonomii pracovní síly.

V pátek 18. července večer na letišti Heathrow propuká divoká stávka proti flexibilitě a ročnímu vypočítávání pracovní doby. Po třídní stávce se personál zabývající se letenkami a manipulátoři se zavazadly vrací do práce, když je ohlášeno otevření rozhovorů mezi odbory a managementem.

Podobně je během stávky španělských loďařů v lednu-únoru 2004 v sázce obnova kolektivního vyjednávání a větší flexibilita. 30. ledna odborová demonstrace končí barikádami, zapálenými auty, policie používá gumové projektily. 5. února se v Puerto Real „zdola vzešlá organizace pokouší koordinovat boj, bude-li to zapotřebí“ (*Échanges* č. 109, str. 23); po obnově bitev se 12. února všeobecné shromáždění dělníků rozhodne uspořádat další demonstraci ve městě, která způsobí další potíže; 13. února se obnovují rozhovory mezi odbory a managementem. Jako obvykle je divoká stávka, i když ji doprovází formování autonomních organizací, pouhou náhražkou za akci odborů nebo jejím doprovodem. Přestává být možné od ní cokoli jiného očekávat nebo doufat ve vnitřní dynamiku, která by vedla k jejímu překonání na její vlastní bázi a nikoli proti ní.

2. června 2003 odborový svaz IG Metall vyhlašuje stávku v kovoprůmyslu v 5 regionech bývalé NDR. Neúspěch stávky částečně vysvětlují rozkoly, které se objevily mezi dělníky ze „západu“ a dělníky z „východu“. Rostoucí počet konfliktů na různých pracovištích, množení subkontraktů a dalších opatření, která mají snížit výrobní náklady, tříští místa vykořisťování a důsledkem je, že málem kompletně vymizely globální boje profesních odvětví průmyslu. Nabízí se otázka jednoty proletariátu na základě bojů ohledně momentálních požadavků.

Navíc se stalo zřejmým, že proletariát se nemůže sjednotit pro sebe jako revoluční třída prostřednictvím mzdy, v rámci svého postavení prodejce pracovní síly. Stále více vše svědčí o opaku a je to tak očividné, že to málem bije do očí.

V Itálii v prosinci 2003 stávkové hnutí *autoferrotramvieri* nevede k žádné formální organizaci mezi depy. Jestliže „nemoc divokých stávek uhodila velmi tvrdě“, „odborové protistávkové mechanismy fungovaly perfektně“ (*Lettre de Mouvement Communiste*). Delegát koordinačního výboru řidičů v Brescii, člen celostátního koordinačního výboru, se spokojí s konstatováním, že nezákonná stávka byla „jedinou zbraní, která pracujícím zbyla,“ a že „jestliže odbory přijaly náš požadavek na 106 euro, pak proto, že naslouchají členské základně;“ dodává, že stávka „není namířená proti odborům.“ Nakonec tramvajáci z Milána obnovují divokou stávku pod heslem: „My jsme odbory.“ „Zdola vzešlé odbory“ plně sehrály

svoji úlohu ventilování vzteku zaměstnanců, tj. – nic si nenalhávejme – zaměstnanci plně akceptovali, že tuto úlohu mají hrát.

„Bohužel, nikdo nepochopil ofenzivní politický význam boje *autoferrotramvieri* ani permanentní úkol jeho organizování na pracovišti, až po tu nejposlednější vozovnu, kterou hnutí zachvátí. Zdola vzešlé odbory se bez valného úspěchu snažily využít situaci ke svému posílení na úkor velkých oficiálních odborových konfederací, ale odmítaly sloužit nezávislé organizaci boje“ (tamtéž). Nepochopil to nikdo, ani pracující sami.

V záblesku lucidity tento *Lettre* dochází k závěru: „Jakoby již defenzivní boje nefungovaly jako škola komunismu, jakoby s sebou již nenesly své vlastní politické překonání.“

„Po stávkách úklidového personálu na železnici, po stávkách v hromadné dopravě přišla řada na kovodělníky. Ve všech případech se jedná o extrémně zuřivé boje, které se rozvíjejí mimo odbory a proti nim, o patřičně autonomní boje“ (*Échanges*, č. 109, str. 19). To prostě není pravda. Boj dělníků z FIAT Melfi začal v květnu 2004 stávkou vyhlášenou odbory kvůli placení prostožů způsobených technickými problémy; dělníci tento rámec rychle překročili a přidávají k tomuto požadavku organizaci pracovní doby a mzdy (odbory tyto dodatky akceptovaly). Stávku shora dolů kontroloval FIOM (svaz z CGIL), a to včetně blokování továrny; dělníci na něj delegovali pokusy o rozšíření boje do dalších továren FIAT a rovněž vedení vyjednávání. Když je dosaženo dohody („ne špatné“ dle hodnocení *Échanges* č. 109), snaha COBAS³ zpochybnit tuto dohodu, končí neúspěchem. Dělníci neustavili jednotnou autonomní organizaci, což ovšem ideologům sebeorganizace nebrání dojít u tohoto boje, stejně jako u boje *autoferrotramvieri*, k závěru: „s bojem dělníků z Melfi se dělnická autonomie v Itálii posunula do nového stádia.“ Autonomie se rozvíjí a posunuje se do nových stádií pouze v hlavách militantů, kteří se nadále upínají ke svému snu o Mirafiori: továrně, která „padla do rukou dělníků“. Co by s ní asi tak dělali?

Závěr textu *Échanges* o stávce v Melfi dosahuje dojemných hloubek. Tento závěr píše o prohlášení Roberta Maroniho, italského ministra sociálních věcí, které se objevilo v jeho rozhovoru pro *Corriere della Sera*. Ministr říká: „Když odbory při rozhovorech s vládou souhlasí, že blokády je třeba odstranit (má na mysli Melfi, ale také stávky v Alitalia a hromadné dopravě, jak poznamenávají *Échanges*), a přitom to nejsou schopné provést, nastoluje se problém zastoupení. Současnému systému hrozí, že nebude s to zvládat spory.“ A komentář *Échanges*: „dodal, že přišla doba zapojit do dohod také autonomní organizace, protože jsou mezi dělníky přítomnější a aktivnější. Maroniho slova nejsou zajímavá pro to, co navrhuje, ale proto, že demonstruje, že neustále vznikají radikální a autonomní boje a v určitých patrech vlády a státu to znamená problém.“ Boje pracujících určitě znamenají problém, ale Maroniho slova jsou zcela evidentně zajímavá především tím, co navrhuje. A nejsou jen zajímavá, ale také pravdivá. Maroni si všímá čehosi, co by mělo potěšit srdce každého militanta autonomie: autonomní formy boje používané dělníky jsou reprezentativní. To je ale „rekuperace“, „manipulace“, budou říkat ideologové, ale ne. Maroni je mnohem lucidnější: syndikalismus bojů ohledně momentálních požadavků se zprostředkovává autonomními organizacemi. „Uznejme tyto organizace jako partnery,“ říká ministr. Schopnost bojovat, kterou v těchto dnech zjevně demonstrují italští dělníci, otevírá nesmírné perspektivy pro budoucnost, kdy přinucení situací a průběhem bojů se italští i ostatní pracující střetnou se svým postavením dělníka, které dnes autonomie formalizuje jako pokročilou podobu syndikalismu. Autonomie již odhalila, jak se ukázalo v Melfi, že ze své podstaty není schopna vyjadřovat revoltu proti práci, která je v bojích těchto dělníků tolik přítomná. Dynamika tohoto cyklu bojů se teď produkuje uvnitř sebeorganizace a autonomie a proti nim jako neshoda uvnitř třídního boje obecně a sebeorganizace konkrétně, tj. jako neshoda uvnitř konání proletářů jako třídy.

3) Poznámka překladatele do angličtiny: COBAS jsou italské zdola vzešlé odbory.

Sebeorganizace bojů je zásadním momentem revolučního překonání bojů ohledně momentálních požadavků. Boj ohledně momentálních požadavků nemohou nekompromisně a až do úplného konce vést odbory, ale sebeorganizace a dělnická autonomie. Vést boj ohledně momentálních požadavků skrze dělnickou autonomii a na bázi nesmiřitelných zájmů znamená posunout se ve společenské realitě kapitalistického výrobního způsobu na jinou rovinu. Boj ohledně momentálních požadavků již totiž není situován na rovině zisku a všech prvků výrobního procesu, které jej dohromady produkují, ale na rovině práce, která produkuje hodnotu, jejíž součástí je nadhodnota.

V boji ohledně momentálních požadavků sebeorganizace formalizuje nesmiřitelnost zájmů dělnické třídy a třídy kapitalistů a takto představuje nutný moment, kdy se třídní příslušnost objevuje jako vnější omezení. Sebeorganizace je rovněž formou, v níž a proti níž se dá do pohybu komunizace vztahů mezi jedinci.

Boj ohledně momentálních požadavků/revoluce

Ruptura

Stala-li se sebeorganizace jakožto revoluční proces zastaralou, důvodem je, že vztah mezi boji ohledně momentálních požadavků a revolucí se stal problematickým. Sebeorganizace byla nejradikálnější formou vztahu mezi nimi, dokud se tento vztah chápal jako přerůstání. Tehdy nám Pannekoek mohl vykládat, že po dlouhém historickém období bojů se dělnická třída stává dominantní silou ve společnosti založené na radách, Negri, že dějiny kapitálu jsou ekvivalentem dějin aktivity dělníků a Georges Marchais mohl psát společný program pro levici. Všichni jsou dnes mrtví.

Revoluční boj vyvstává ze střetu momentálních zájmů mezi proletáři a kapitalisty a ze skutečnosti, že tyto zájmy jsou nesmiřitelné. Tak říkajíc je v těchto střetech ukotven, ale pokud ve chvíli boje ohledně momentálních požadavků proletáři – nuceni svým konfliktem s třídou kapitalistů – nezvednou kotvu, jejich boj zůstane bojem ohledně momentálních požadavků a jako takový povede k vítězství nebo větší- nou bohužel k porážce.

Naopak, bojují-li proti tržním vztahům, zmocňují se zboží a výrobních prostředků a integrují do komunální výroby ty, které námezdní práce integrovat neumí, dávají-li vše zadarmo, zbavují-li se továrního rámce jako původu výrobků, překonávají-li dělbu práce, ruší-li všechny autonomní sféry (a na prvním místě ekonomiku), rozpouštějí-li svoji autonomii, aby do netržních vztahů integrovali všechny zbídačené i velkou část střední třídy, kterou jejich hnutí přivádí do chudoby, pak v tomto případě překonávají právě to, že dříve existovali a sdružovali se jako třída, stejně jako (a to je potom jen detail) své ekonomické požadavky. Jediným způsobem jak bojovat proti směně a diktatuře hodnoty je pustit se do komunizace.

Hájit posvátnou autonomii proletariátu znamená stáhnout se do kategorií kapitalistického výrobního způsobu. Potom se nemůžeme domnívat nic jiného, než že zrušení proletariátu je obsahem komunistické revoluce díky prosté logické rovnocennosti (ve smyslu, že zrušení kapitalistických vztahů je ze své definice zrušením proletariátu) a nikoli díky konkrétním revolučním praktikám. Proletariát ruší hodnotu, směnu a všechny tržní vztahy ve válce, která jej staví proti kapitálu, a to je jeho rozhodující zbraň.

Určitými komunizačními kroky integruje největší část zbídačených, dříve vyloučených, středních tříd a rolnictva z třetího světa (i toto téma by bylo záhodno reflektovat na základě příkladu bojů v Argentíně, abychom nehájili mezitřídní koalice, ale zrušení tříd).

Vždy neposkrvněná „autonomie bojů“ jakožto škola přechodu od boje ohledně momentálních požadavků k revolučnímu boji je konstrukcí, která se nezajímá o kontext tohoto přechodu. Zůstává formálním

přístupem k třídním bojům. Jestliže se dává bokem obsah tohoto přechodu, důvodem je, že autonomie nám znemožňuje chápat tento přechod jako rupturu, kvalitativní skok. „Přechod“ je jen potvrzením a odhalením pravé povahy toho, co existuje. Proletariát se sebeorganizuje, rozchází se se svojí předchozí situací, ale pokud je touto rupturou pouze jeho „osvobození“, reorganizace toho, čím je, jeho činnosti, bez kapitálu a nikoli destrukce jeho předchozí situace – čili zůstává-li sebeorganizovaný, nejde-li za toto stádium – bude automaticky poražen.

Domnívat se, že každý boj o mzdy v sobě obsahuje vzpouru proti námezdní práci, znamená domnívat se, že tyto dva elementy existují jeden v druhém a nikoli, že ten druhý je rozporným překonáním prvního. Takovýto názor dnes může v praxi vést jedině k radikálnímu demokratismu. Před padesáti lety bylo možné chápat věci takto a také toto pojetí vedlo k moci rad nebo „reálného socialismu“. „Občanská hnutí“, alternativní globalizace či přesněji radikální demokratismus nepochybně představují projekt završení bojů ohledně momentálních požadavků a ty jako takové dnes nemohou mít žádné jiné projekty.

V radikálně demokratické perspektivě má evoluce pracovní doby přinést emancipaci ve volném čase. Přínos pro všechny se má stát progresivním přechodem k činnosti prospěšné pro jedince i pro společnost, tedy zrušením vykořisťování uvnitř námezdní práce. Ze mzdových požadavků se má stát sdílení bohatství. Kritika globalizace a financí se stává důležitější než kritika toho, co se globalizuje (kapitálu). Liberalismus a globalizace jsou pak příčinou vykořisťování. Každý, kdo se účastnil nedávných bojů nebo je bedlivě sleduje, velice dobře ví, že tento jazyk se stává jejich jazykem, a to nejen ve „veřejných službách“.

Nikdo nepopírá, že revoluční boj má svůj původ v boji ohledně momentálních požadavků či, že jím je dokonce produkován. Otázkou je podstata tohoto přechodu. Jediným „hluboce antikapitalistickým“, kapitalistickou logiku konfrontujícím, obsahem, který by boj mohl mít, je palba na kapitalistické výrobní vztahy (pro proletariát tedy palba na jeho vlastní existenci), reprodukci vykořisťování a tříd. Boj ohledně momentálních požadavků, který páli tímto směrem, již není bojem ohledně momentálních požadavků, pokud ovšem revolučním bojem nemáme na mysli uchopení moci nad společností proletariátem, proletariát jako panující třídu.

Otázka třídní jednoty

Proletariát nezmizel ani se nestal čirou negací. Vykořisťování však již neprodukuje homogenní společenskou entitu dělnické třídy, převládající entitu s klíčovou úlohou, schopnou být si vědoma sama sebe jako společenského subjektu v běžném smyslu, tedy schopnou uvědomit si tvář v tvář kapitálu sama sebe ve vztahu k sobě samé.

Integrována do jiné totality, poté, co pozbyla na důležitosti jakožto princip organizující totalitu pracovního procesu, velká továrna, která shromažďovala dohromady velké množství dělníků, nezmizela, ale není již principem organizujícím pracovní proces a valorizační proces, které jsou teď mnohem difúznější. Stala se součástí v organizačním principu, kterému nerozumí. V rozporu mezi proletariátem a kapitálem již není nic sociologicky a priori daného (jako byl „masový dělník“ z velké továrny).

Rozptýlený, segmentovaný, fragmentovaný, korporátní charakter konfliktů je nutným údělem rozporu mezi třídami, situovaného na rovině reprodukce kapitálu. Protože však tyto konflikty nejsou souhrnem přilehlých elementů, ale spíše difúzí vzešlou z historické modality rozporu mezi proletariátem a kapitálem, může specifický střet – díky svým vlastnostem, díky době a podmínkám, za nichž k němu dochází – polarizovat totalitu antagonismu, která se až doposud zdála nenapravitelně různorodou a rozptýlenou.

Aby se sjednotili, musí dělníci rozbít vztah, kterým „je spojuje“ kapitál. Jedním z nejběžnějších znaků, že jejich boje překračují rámec boje ohledně momentálních požadavků a že se dělníci začínají sjedno-

covat pro sebe (tedy začínají se strefovat do svého vlastního postavení), je ta skutečnost, že podvracejí a převracejí naruby⁴ výrobní, urbanistické, geografické a společenské rámce své „jednoty“ pro kapitál, jako se to stalo roku 1982 a 1984 v La Pointe du Givet (ve francouzských Ardenách) nebo nověji v Argentině. Nelze chtít zároveň jednotu proletariátu a komunistickou revoluci, tj. jednotu jako podmínku nebo předpoklad revoluce. Mimo komunizaci nebude žádná jednota a je to jediné komunizace, co může napadáním směny a námezdní práce sjednotit proletariát, tj. jednota proletariátu bude existovat pouze v samotném hnutí, kterým se bude rušit. Hagiografové bojů ohledně momentálních požadavků mohou o „jednotě“ pouze spekulovat a neumí nijak specifikovat konkrétní podobu, kterou nabývá, pokud se ovšem nejedná o formální jednotu politiky nebo organizačních forem, která má zahladit rozdíly, jež ovšem v boji zůstávají. Tato jednota je vždy čímsi, co se musí k boji doplnit.

Dělníci ze sebe formují revoluční třídu v revolucionizaci společenských vztahů, tedy všeho, čím jsou v kategoriích směny a námezdní práce. V bojích ohledně mezd se jim nevyjevuje „moc“ nebo „projekt“, ale nemožnost sjednocení bez útoku na samou jejich existenci jako třídy uvnitř dělby práce a všech dělítek námezdního vztahu a směny. Tedy bez zpochybnění třídy samé, bez revoluční praxe. Jediným sjednocením proletariátu je to, které realizuje, když sám sebe ruší, což znamená, že musí jít o sjednocení lidstva. Komunizační kroky vycházející z kteréhokoli bodu kapitalistického světa (bude to muset být z mnoha bodů zároveň) budou buď mít za následek rapidní komunizaci, nebo budou rozdraceny.

Pod rouškou myšlenek sebeorganizace a autonomie si můžeme říkat, co chceme: že stávky „jsou revoluční“, že jsou revoluční „potenciálně“, že je na nich „cosi revolučního“, že v sobě nesou „semínka“ revoluce atd. To vše má jedinou funkci: nepochopení skoku, negace, ruptury a vyhnout se kritice mzdových bojů. Vede to ke gradualistickému a mechanistickému pojetí přechodu bojů ohledně momentálních požadavků k revolučním bojům a k upuštění od pohledu, že třída je subjektem své komunistické aktivity, když se dostává do střetu se svojí předchozí situací. Marx stejně jako všichni revolucionáři viděl skok, negaci, ale rozdílem oproti dnešku bylo, že předtím permanentní sdružování třídy umožňovalo předpokládat organizovanou kontinuitu mezi jednou a druhou fází. Dnes militanti autonomie v obraně ceny pracovní síly či v jiných bojích hledají „cosi“, „semínko“, „potenciálnost“ revoluce. S tímto přístupem, kdy se čeká na dynamiku bojů ohledně momentálních požadavků, se předpokládá, že je to samotný boj, co plodí další boj. „Boje“ jsou ale jen momenty aktivity proletářů, které tito překračují a negují, nikoli řetěz fenoménů, které se postupně propojují a kde jeden boj v sobě nese semínko jiného boje. V krátkosti, pojítkem mezi „boji“ je negativně se transformující subjekt. Pojítka tedy není „evoluční“.

V průběhu boje se to, co bylo subjektem autonomie, transformuje a odhazuje svůj starý šat, takže si svoji existenci již nemůže uvědomit jinak než v rámci existence kapitalismu. Je to přesný opak autonomie a sebeorganizace, jejichž významem je ze samotné jejich podstaty jen osvobození proletariátu, jeho potvrzení a, proč ne (pro nostalgiky mezi námi), jeho diktatura. Mluvíme-li o „dynamice“ bojů, dosahujeme jen slepé uličky autotransformace subjektu. Zůstáváme slepí ke skutečnosti, že v této „dynamice“ se ruší sebeorganizovaný subjekt a že tato „dynamika“ existuje jen jako zrušení subjektu, který se sebeorganizuje. Dokud se proletariát sebeorganizuje, může tak činit jediné na základě toho, čím je v rámci kategorií kapitálu. Nejde o to sebeorganizaci normativně odsoudit, ale pojmenovat její pravou povahu a říci, že revoluce není dynamikou, kterou sebeorganizace obsahuje a která jednoduše potřebuje vykvést.

Ke kvalitativnímu skoku dochází, když se dělníci sjednocují proti své existenci námezdně pracujících, když integrují strádající a ničící tržní mechanismy a nikoli, když se jedna stávka „promění“ ve „výzvu“ pro moc. Změnou je ruptura. Otázkou není definice sebeorganizace nebo autonomie, měli bychom ji chápat jako společenský proces; proces ruptur v třídním boji, autotransformaci subjektu, který ruší to, co jej

4) Poznámka překladatele do češtiny: souslovím „převracet naruby“ překládám francouzské sloveso „détourner“, jehož význam se primárně definuje situacionistickou koncepcí obrácení něčeho proti původnímu účelu.

definuje. Těm, kdo bez ustání mluví o „dynamice“ bojů, zcela uniká, zásadní moment: proletariát jako revoluční subjekt ruší sám sebe jako subjekt autonomie.

Ti, kdo jsou věrní diskursu „dynamiky“ bojů, se domnívají, že jak se dělníci budou ve svých bojích ohledně momentálních požadavků stále více dostávat do konfliktu se státem, uvědomí si, že aby dosáhli svých požadavků, budou se muset pozvednout ke kvalitativně vyšším formám boje. Budou muset přistoupit k politickým či organizačním prostředkům adekvátním jejich požadavkům. Znovu upadáme do téže deformace: cíl je stejný, liší se jen prostředky. Jenže všechny formy praxe mají svůj cíl a užívají prostředky adekvátní dosažení tohoto cíle. Změní-li se, změní se i cíle. Cíl není prostředkům vnější, je jejich výsledkem. Nezapomínejme se násilím, „prostředky“ nebo „radami“ jako takovými. My se ptáme: Proč se dělníci střetávají se státem? Pro sekční nebo národní „zájmy“? Aby vyhnali přistěhovalce? Proti Američanům? Nebo proto, že stát je obráncem tržních vztahů a tak i všech dělítek na bázi sektorů, národa, specifických požadavků, proti jejich komunistickému hnutí?

Předzvěst ruptury

Na cestě od bojů ohledně momentálních požadavků k revoluci může dojít jedině k ruptuře, kvalitativnímu skoku. Tato ruptura ale není zázrakem. Není ani o tom, že proletariát si uvědomí, že po porážce všeho ostatního již nezbyvá nic jiného než provést revoluci. „Revoluce je jediným řešením“ je stejně neohrabané jako mluvit o revoluční „dynamice“ bojů. Tuto rupturu pozitivně produkuje vývoj cyklu bojů, které jí předchází, a můžeme říci, že stále tvoří jeho část. Předzvěstí této ruptury je množení mezer uvnitř boje mezi tím, že proletariát zpochybňuje svoji existenci jako třídy ve svém rozporu s kapitálem na straně jedné a reprodukcí kapitálu, která implikuje tuto existenci v podobě třídy, na straně druhé. Jak lze empiricky potvrdit, tato mezer je dynamikou tohoto cyklu bojů.

Můžeme poukázat na argentinská sociální hnutí, která začala obranou proletářského postavení a v této obraně došla až k jeho zpochybňování; nebo na „sebevražedné“ boje; či na vnější vztah bojů v Kabylii a jejich sebeorganizace v aarouchách; nebo na aktivitu zdivočelých dětí v továrnách; na kolektivy; na selhání autonomie; na nezaměstnané dožadující se deesencializace práce; na hnutí přímé akce; na nespokojenost, kterou v sobě obsahuje sebeorganizace, neboť ta doopravdy existuje jen jako protiklad kapitálu ratifikující existenci proletariátu jako třídy kapitalistického výrobního způsobu; a konečně na všechny formy praxe v bojích, které produkují jednotu třídy jako vnější jednotu a objektivní mez.

Podstatu současného cyklu bojů popisují dva základní body:

- V rámci reprodukce kapitálu se potvrzuje zánik proletářské identity. Jedná se o konec dělnického hnutí a průvodní selhávání sebeorganizace a autonomie jakožto revoluční perspektivy.
- Restrukturalizací kapitalistického výrobního způsobu se rozpor mezi třídami dostal na rovinu reprodukce každé z nich. Ve svém rozporu s kapitálem proletariát zpochybňuje sám sebe.

Boje se vyznačují charakteristikami, které byly před třiceti lety nemyslitelné. Ve stávkách z prosince '95 ve Francii, v bojích *sans-papiers*, nezaměstnaných, liverpoolských dokařů, v Cellatexu, Alstomu, Lu, Marks and Spencer, v argentinském hnutí, v alžírské vzpouře se – v průběhu samotného boje – objevuje specifická charakteristika boje jako limit, kdy se právě tato velmi specifická charakteristika (ať už se jedná o veřejný sektor, dožadování se pracovních míst, obranu pracovních prostředků, boj proti delokalizaci, okupace továren, sebeorganizaci atd.) vždy rovná faktu, že bojující jsou a zůstávají třídou.

Hnutí se většinou neprojeví zvuknými deklamacemi nebo radikálními skutky, ale všemi těmi praktickými „útekem“ nebo tím, že proletariát popírá své vlastní postavení. Ze „sebevražedných“ bojů v Cellatexu, ze stávky ve Vilvoorde a z mnoha dalších je evidentní, že separován od kapitálu není proletariát ničím a tímto nic nemůže zůstat (že se proletariát dožaduje opětovného spojení s kapitálem, ještě neuzavírá

propast otevřenou bojem: proletariát si sám sebe uvědomuje a odmítá jako tuto propast). Aktivitou proletariátu se stává deesencializace práce, a to jak tragickým způsobem v jeho bojích bez bezprostřední perspektivy (sebevražedné boje), tak v jeho sebedestruktivních aktivitách a rovněž v požadování této deesencializace například během boje francouzských nezaměstnaných a překérných dělníků v zimě '98. Když se stává zjevným (jako při stávkách v italské dopravě nebo v podniku FIAT v Melfi), že autonomie a seorganizace nemají žádnou perspektivu, nastává bod, kdy se konstituuje dynamika tohoto cyklu bojů a připravuje se půda pro proces překonání boje ohledně momentálních požadavků na jeho vlastní bázi. Proletariát stojí tváří v tvář své vlastní definici jako třídy, která se ve vztahu k němu stává autonomní, stává se mu cizí. Praktiky seorganizace a jejich osud jsou toho jasným příkladem.

Množení kolektivů a opětovný výskyt občasných stávek (jako jaro 2003 ve Francii nebo angličtí pošťáci) se definuje proti třídní jednotě a tak činí zjevným, že tato je zpředmětněním uvnitř kapitálu. Tento fenomén bychom neměli posuzovat normativním měřítkem, které v nich spatřuje jen nedovršený projekt sjednocení třídy, který předchází jejímu potvrzení se. V těchto bojích se jako současná povaha boje třídy odhaluje exteriorizace třídní příslušnosti. Vidět ve všech těchto hnutích segmentaci třídy jako slabinu, kterou je třeba překonat jednotou, znamená klást si formální otázku a formální otázkou si na ni odpovídat. Právě rozšířenost těchto hnutí, jejich rozmanitost, jejich diskontinuita jsou jejich dynamikou a tím, co je na nich zajímavého. „Jít dál“ neznámá překonat segmentaci jednotou – to je formální odpověď na problém, který je patrně zastaralý. Nejde o to pustit tuto segmentaci, rozdíly ze řetězu. „Jít dál“ znamená za jiných okolností rozpor mezi těmito boji v jejich rozmanitosti a jednotou třídy zpředmětněnou v kapitálu. Nejde o to říci, že čím je třída rozdělenější, tím lépe, ale že generalizace stávkového hnutí není synonymem k jeho jednotě, tj. k překonání rozdílů, které jsou chápány jako ryze náhodné a formální. Jde o to pochopit, co je v těchto segmentovaných, difúzních a diskontinuálních hnutích ve hře: rostoucí nesoulad uvnitř této „hmotné“ jednoty zpředmětněné v kapitálu. Tato krajní rozmanitost, která se v širším hnutí konzervuje a snad dokonce prohlubuje (v rozporu s kapitálem a touto objektivní jednotou, kterou reprezentuje), je možná podmínkou artikulace těchto momentálních bojů a komunizace. Tyto skutečnosti jsou nyní nevyhnutelnými determinantami třídního boje. Jednota třídy se již nemůže zakládat na bázi mzdy a boje ohledně momentálních požadavků jakožto na předešlé k její revoluční aktivitě. Jednotou proletariátu může být jediné aktivita, v níž ruší sám sebe při rušení všeho, co jej rozděluje. Bude to zlomek proletariátu, kdo při překonání požadavkové povahy svého boje provede komunizační kroky a kdo zahájí proces sjednocování proletariátu, jenž se nebude lišit od sjednocování lidstva, tj. jeho vznik jako totality společenských vztahů, které si ve své jedinečnosti mezi sebou ustavují jedinci.

Od nedávných dob vidíme, jak se nezaměstnanost a překérnost dostávají do srdce námezdního vztahu. Vidíme, jak se situace ilegálního dělníka definuje jako generalizovaná situace pracovní síly. Vidíme, jak se bezprostřední bytí společenského jedince postuluje jako již existující základ opozice vůči kapitálu (jako to činí hnutí přímé akce). Vidíme, jak propukají sebevražedné stávky jako třeba v Cellatexu a další na jaře a v létě 2000 (Metaleurop – s výhradami, Adelshoffen, la Societe Francaise Industrielle de Controle et D'Equipements, Bertrand Faure, Mossley, Baťa, Moulinex, Daewoo-Orion, ACT – bývalý Bull). A vidíme, jak se třídní jednota postuluje jako objektivita konstituovaná uvnitř kapitálu. Je to obsah každého z těchto konkrétních bojů, co produkuje dynamiku tohoto cyklu uvnitř a v průběhu těchto bojů. Revoluční dynamika tohoto cyklu bojů se ve většině dnešních bojů objevuje jako tendence třídy produkovat svoji existenci jakožto třídy uvnitř kapitálu a tak zpochybňovat samotnou třídu (třída již k sobě nemá vztah). Vnitřním limitem této dynamiky je právě to, co ji jako dynamiku definuje: konání jako třída. Jakožto teoretici jsme špehy a propagátory této propasti, kterou je třída zpochybňující v třídním boji svoji vlastní existenci jakožto třídy, a v praxi jsme rovněž jejími aktéry, jsme-li bezprostředně dotčeni. Existujeme v této ruptuře.

Nyní rozvedu některé z těchto bodů ve vztahu k některým nedávným bojům.

Kolektivy

Dynamika skrývající se za vytvářením kolektivů – které již nutně neznamenají sebeorganizaci nebo autonomii – v každé stávce jakékoli důležitosti je závětí konce dělnické identity. Tyto formace na rozdíl od autonomie nejsou lepší organizací/existencí třídy než ony institucionalizované zastupitelské formy, protože jim ponechávají to, co jim náleží (ponechme odborářské odborům). Naopak jsou vznikem odstupem od těchto forem, jehož obsahem je odstup třídy od sebe samé. Odstup ustavený proti třídní jednotě existující v reprodukci kapitálu jako cosi objektivního. Ti, kdo nostalgicky touží po Velké Třídní Straně a po jednotě batalionů dělnické třídy, klamou sami sebe, pokud se domnívají, že segmentace třídy je pouze vynucená – častěji je chtěná, budovaná a vyžadovaná. Podstatou segmentace a kolektivů je proletariát, který v třídním boji činí vnější svoji vlastní definici jakožto třídy. Jak se potom v širším třídním hnutí dá vybudovat „jednota“, která není jednotou, ale interaktivitou? Nevím... ale třídní boj častokrát ukázal svoji nekonečnou vynalézavost. Za velice pozitivní znamení považujeme, že charakteristiky nového cyklu bojů se nám odhalují v průběhu obyčejných každodenních bojů.

Aktivita, které produkují objektivizaci existence a jednoty třídy

I ve formě generální stávky (v „klasickém“ pojetí) tato třídní jednota vstupuje do éry pochyb. Když stávkující na jaře 2003 ve Francii volali po generální stávce, nežádali od odborů něco, co sami nedělali, ale bývali by to chtěli dělat - oni požadovali něco jiného, než sami dělali. Máme tu tedy „spontánní“, „seorganizované“ hnutí „zdola“, které cestu vpřed spatřuje ve výzvě ke generální stávce, směřované na tytéž odbory, od nichž se na dennodenní bázi proletáři distancovali. V tom sice nutně není rozpor (koneckonců takto se to odehrálo), ale požadavek, aby odbory vyhlásily generální stávku, lze těžko prezentovat jednoduše jako pokračování hnutí. Zvláštní je, že toto hnutí po generální stávce nevolá, když je na vzestupu, ale spíše když je na ústupu, což ovšem staví povahu generální stávky do prazvláštního světla. Je to vlastní konání stávkujících, co stávkujícím dominuje, což neplatilo ještě před patnácti dny, kdy to byla nepřetržitá niť aktivity a opozice, skrze kterou třída existuje o sobě jako odlišení ve vztahu ke své jednotě a své v reprodukci kapitálu zpředmětněné existenci. Třídní jednota pořád ještě žije a vede se jí dobře – je to objektivní jednota v reprodukci kapitálu. Apelovat na odbory znamenalo, že stávkující si byli vědomi, na jaké úrovni tato jednota existuje, jako hypostazovaná jednota.

„Zdivočelé děti“

Zde hovoříme o odmítnutí celého řádu kapitalistického systému výroby významnými složkami mladých pracujících. Toto odmítnutí se nezdržuje svody ani sankcemi integrace ani ideologiemi samosprávy. Tato situace nemá nic společného s tím, co jsme v 70. letech 20. století viděli v Evropě a Americe. „Vedlejšími oběťmi“ zdivočelých dětí jsou bajky o spolupráci spojující dělníky dohromady (pro ně samotné) jakožto odrazovém můstku k revoluční sebeorganizaci a autonomii.

Argentina: třídní boj proti autonomii

Můžeme sice hovořit o „samosprávě bídy“, ale pak ignorujeme podstatu problému samotné povahy samosprávy, sebeorganizace a autonomie. Stejně snadno by se dalo říci, že v kapitalistickém systému samospráva není možná, ale generalizovaná samospráva, která zruší stát a panství kapitalistů, nakonec nebude ničím jiným než managementem podniků (všech podniků) a jejich propojení, vzájemné směny mezi

nimi. Nevyhnutelně by vedla k opětovnému etablování hodnoty a státu. Historické období autonomních bojů v Argentině – přelom 60. a 70. let 20. století – neskončilo prostě jen proto, že empiricky se s podobnými boji nesetkáváme, ale také v důsledku transformace modu vykořisťování, kompozice dělnické třídy, modalit její reprodukce. „Rodrigazo“ se v roce 1975 se svými oblastními radami ukázalo být labutí písni tohoto období a této éry třídního boje. Avšak i v tomto období autonomie vedla jen k formulování nacionalistických programů, ekonomickému plánování nebo obnově síly odborů.

V tuto chvíli musí militanti autonomie popřít fakticky existující autonomii, protože vězí v neřešitelném rozporu. Na jedné straně jsou autonomie a seorganizace silnicí, po které cestuje rozjetá revoluce, nebo představují potenciální revoluci. Na straně druhé současné projevy autonomie masivně a opakovaně potvrzují třídu jako třídu kapitalistického výrobního způsobu. Autonomní argentinská hnutí prohlašují: „děláme práci politických stran, nevládních organizací, vlády“. Jedinou perspektivou, jedinou dynamikou, jež vyvstává, je ta, kterou otevírá vše, co směřuje proti této autonomii. Chceme-li, můžeme být puristy samosprávy a autonomie - koneckonců seorganizace to jsou továrny řízené samotnými dělníky a správa *planes trabajar* samotnými *piqueteros* (i pracovní doba se dnes reguluje uvnitř hnutí). Jelikož si organizace *piqueteros* vydobily právo spravovat tyto zaměstnanostní plány, stalo se obrovskou otázkou samo jejich přidělování, a to nejen ve vztahu k vládě, ale uvnitř samotného hnutí.

Nelze tvrdit, že kvůli zaměstnanostním plánům již *piqueteros* nejsou autonomní a seorganizovaní. Je-li tedy důležité zdůrazňovat autonomní a seorganizovanou povahu těchto hnutí, přestává to být podstatné, když se musí ukázat, že díky určité skleróze seorganizace a autonomie degenerují nebo se institucionalizují. Přitom jsou nejzřetelnější manifestací, prostou pravdou (ani správnou ani špatnou) toho, čím dnes jsou: odmítnutím toho, čím jsme ve společnosti, což není nic jiného než naše „osvobození“.

Těch pár případů okupací s obnovením výroby a žádáním státu, aby nad továrnou převzal kontrolu, je momentálně skutečným obsahem autonomie (autonomií dělnické třídy je práce a hodnota). Dokážeme si tedy představit, že i kdyby se převzaly všechny továrny, nic by se tím nezměnilo. Dokud se dělníci seorganizují jako dělníci (což je definice seorganizace), „převzaté továrny“ budou kapitalistickými továrnami bez ohledu na to, kdo je řídí. Podstatou toho, co se děje v Argentině, je, že všechny formy seorganizace, autonomie, dělnické kontroly a shromáždění okamžitě narazily na svoji mez v podobě opozice a vnitřního rozporu, které se k nim vztahují jako k záchraně kapitalistické společnosti. Rušit kapitál znamená zároveň popírat sám sebe jako dělníka a nikoli se jako dělník seorganizovat, je to hnutí, které ruší podniky, továrny, „produkt“, směnu (v jakékoli podobě). Proletariát jako třída a revoluční subjekt ruší sám sebe jako takové při rušení kapitálu. Proces revoluce je procesem zrušení toho, co je seorganizovatelné. Seorganizace je prvním aktem revoluce, co potom následuje, děje se proti ní.

Obsah tohoto zpochybňování seorganizace uvnitř seorganizace se v Argentině vědomě artikuluje okolo dvou témat: subjektivita a práce.

V samotném srdci seorganizovaných kolektivních projektů je předpokládaná subjektivita a interindividualita v protikladu k partikularizaci činnosti, jako je práce, která je náhodnou shodou společenských a individuálních aspektů lidské činnosti mimo sebe. A je v opozici k autonomizaci výrobních podmínek jakožto ekonomiky. Kapitalistický výrobní způsob není výrobním způsobem proto, že musí procházet materiální produkcí jako takovou, ale proto, že jeho společenské vztahy potřebují procházet nějakou formou, principem, který může existovat jen objektivně – hodnotou. Komunismus není výrobním způsobem, protože činnost neshromažďuje jako vnější společnou normu, která může existovat jen jako zpředměňující se výroba. V komunismu jsou vztahy mezi jedinci vztahy, v nichž jejich jedinečnost konstituuje realitu jejich vztahů. Představovat si komunismus jako nějakou formu organizace výroby, jejímž smyslem je nevyhnutelně nějaká forma účtování, nuceně abstraktního poměrování činností, které

lze kvantifikovat, je stejně absurdní jako si jej představovat coby čistě intersubjektivní vztah, jehož je výroba pouhým přívěškem. V komunismu je každá činnost cílem sama o sobě, protože není třeba reprodukovat žádnou normu, žádný princip poměrování nebo situaci.

Nejdůležitějším aspektem argentinských bojů je právě ten, kterým apologeti sebeorganizace opovrhují. Nikoli, jak by řekli oni, že problematika autonomie ve výrobní činnosti sklerotizuje do institucionalizované podoby „umožňující reprodukci ekonomiky v krizi“ (*Échanges*). Naopak právě v ní autonomie opravdu spočívá a stává se problematickou. Revoluce jako komunizace se v modalitách výrobní činnosti stává uvěřitelnou, protože vstupuje do rozporu se sebeorganizací způsobem, kterým se implementují její výrobní aktivity, a v konfliktech, v nichž se sama sebeorganizace stává terčem.

Ve výrobních aktivitách, které se vyvinuly během sociálních bojů v Argentině, došlo k čemu, co bylo na první pohled spíše znepokojující: autonomie se odhalila ve své podstatě, kterou je to, že dělnická třída převezme kontrolu nad svým postavením uvnitř kapitálu a reprodukuje je. Obhájci „revoluční“ autonomie mohou říci, že k tomu došlo, protože nezvítězila, ale toto byl její skutečný triumf. Ale právě v tu chvíli, kdy se ve výrobních aktivitách autonomie odhalila ve své podstatě, zvrátila se celá základna autonomie a sebeorganizace: proletariát v sobě nemohl nalézt schopnost vytvořit jiné vztahy mezi jedinci (záměrně nemluví o společenských vztazích), aniž by nepodvrátil a nenegoval to, čím je v této společnosti, tedy aniž by se dostal do rozporu s obsahem své autonomie. Způsob, kterým se výrobní činnosti provádějí a faktické detaily jejich realizace účinně otrásají determinantami proletariátu jako třídy této společnosti: vlastnictvím, směnou, dělbou práce a především prací samotnou.

„Jestli děláme jídelny jen proto, aby se *compañeros* najedli, jsme pitomci. Jestli si myslíme, že výroba na farmě je jen o sklizení fazolí, aby se *compañeros* najedli, pak jsme opravdu úplní pitomci... Jestli neumíme opustit farmu a všechno, co nám stát předhodí, jak můžeme budovat nové společenské vztahy, novou hodnotu, novou subjektivitu? Nesázejme na nový rok 1920“ (jeden militant z MTD Allen⁵ na jihu Argentiny, Macache, str. 27). Chceme „zplodit novou subjektivitu, nové hodnoty“ (tamtéž). Jinde se v rozhovoru s aktivistou z MTD Solano objevuje, že cílem všech těchto aktivit není jen přežít a jako hlavní *raison d'être* uvádí „rozvoj nových forem společného života“: dělba práce, rotace úkolů, hierarchie, vztahy mezi muži a ženami, formy učení, veřejné/soukromé vztahy, nekvalifikovaná/kvalifikovaná práce, překonání směnných vztahů atd. Důležitou pozicí je například v MTD Solano odmítání (maximální) rozhodovat hlasováním: „...představou je nalézt odpověď, v níž se pozná každý.“ Novým způsobem se tu tedy zachází s otázkou „my“ a „já“. Aniž bychom zacházeli tak daleko, že bychom mluvili o bezprostřední společenskosti jedince, tímto přístupem se – mimo jakýkoli mystický vztah mezi jedincem a celkem – nastoluje neseparace obou, která zachovává jejich odlišnost. „Když se hlasuje, máte pocit, že jsou tu ti, co prohráli a vyhráli, jakoby se jednalo o dvě skupiny.“ Zde je rovněž nutné trvat na důležitosti územní organizace, která zpochybňuje sebeorganizaci jakožto uvěznění v jedné konkrétní situaci (územní jednota není společensky homogenní). Obsazená továrna již není sama, je součástí totality, která ji zahrnuje. Výroba a distribuce tedy nastolují problémy, které již nelze řešit v kategoriích, které striktně definují postavení proletáře a jeho reprodukci. Jeden aktivista z MTD Allen (Macache) vypravoval, jak byla v jedné okupované továrně nastolena otázka přebytku, nadprodukce a její distribuce, jak pro dělníky z Brukmanu bylo převzetí kontroly nad továrnou a její opětovné rozjetí součástí poměru sil, který zahrnoval pojítka s hnutím nezaměstnaných *piqueteros*. V takovou chvíli můžeme prohlásit, že schází „generalizovat sebeorganizaci“ nebo autonomii. Pokud tak ale učiníme, nechápeme, že „generalizací“ není jednota, ale zničení třídy jako sebeorganizujícího se subjektu. Tato generalizace je sama o sobě překonáním subjektu, který dříve ve své situaci nalézal schopnost sebeorganizovat se. Nechápeme-li tuto „dynamiku“ jako

5) Poznámka překladatele do angličtiny: *Movimiento de Trabajadores Desempleados* – Hnutí nezaměstnaných dělníků.

rupturu, ulpíváme na vizi čistě formálního hnutí, protože jeho obsah nám uniká a pleteme si převzetí kontroly nad podmínkami přežití se zrušením situace, nad níž jsme byli puzeni převzít kontrolu. Ruší-li proletariát sám sebe, nesebeorganizuje se. Volat po sebeorganizaci celého hnutí znamená být slepý k jeho obsahu.

Sebeorganizujeme se jako nezaměstnaní z Mosconi, dělníci z Brukmanu, obyvatelé chudinských čtvrtí..., ale když se sebeorganizujeme, okamžitě čelíme tomu, čím jsme a co se v boji stává tím, co je třeba překonat. Sebeorganizace jako obecná mez překonání se objevuje v konfliktech mezi sebeorganizovanými sektory. V těchto konfliktech dochází k tomu, že dělníci brání svoji současnou situaci a setrvávají tak v kategoriích kapitalistického výrobního způsobu, který je definuje. Sjednocení je nemožné, není-li právě zrušením sebeorganizace, nejsou-li nezaměstnaná osoba, dělník ze Zanonu, squatter nadále neschopni být nezaměstnaným, dělníkem ze Zanonu nebo squatterem. Buď dochází ke sjednocení, ale pak dochází k rušení toho, co je sebeorganizovatelné, nebo dochází k sebeorganizaci, ale pak je sjednocení snem, který se ztrácí v konfliktech, jež implikuje různost situací (viz opozice mezi bolivijskými „sousedskými výbory“ z El Alto a sdruženími ze Santa Cruz, které se zabývaly znárodněním zemního plynu a ropy).

V Argentině nedošlo k překročení sebeorganizace a překročit ji lze pouze ve finální fázi komunizujícího povstání. Sociální boje v Argentině však toto překročení zvěstují. Když se stává zjevným, že autonomie nemůže být obsahem boje, realizovatelným projektem nebo projektem, který se již uskutečňuje, sebeorganizace se stává uvězněním ve své vlastní situaci, která je přesně tím, co boj proti kapitálu musí překročit. Třídní boj zůstává polapen v prostém projevu třídní situace. V průběhu neutuchající obrany jejích nejbezprostřednějších zájmů se existence třídy stává zvnějšněným omezením uvnitř kapitálu. Při obraně svých momentálních zájmů je proletariát veden ke zrušení sebe samého, protože jeho aktivita v „okupované továrně“ již nadále nemůže být uvězněna v této „okupované továrně“ ani v juxtapozici, koordinaci, jednotě „okupovaných továren“ ani ve všem, co je sebeorganizovatelné (srovnej s: Macache, svědectví dělníka z Brukmanu).

To jednoduše znamená, že proletariát nemůže bojovat proti kapitálu, aniž by zpochybnil příčiny, které jej definují v jeho vztahu s kapitálem. Můžeme vidět, jak tento fakt probleskuje ve vnitřních rozporech výrobních projektů (sebeorganizace třídy, jejíž všechny faktické praktické detaily podvracejí vše, co definuje třídu) a v konfliktech mezi sebeorganizovanými strukturami.

Alžírsko: „Když mi vykládají o aarchách, mám dojem, že mluví o čemsi mě cizím.“

Povstalecká sociální exploze, která začala na jaře 2001 v oblasti Kabylie, rovněž ilustruje nespokojenost, kterou sebeorganizace vyvolává, jakmile se realizuje, a to nikoli svými dočasnými nedostatky, ale samotnou svojí podstatou, která potvrzuje existenci proletariátu definovaného jako třída v kategoriích kapitalistického výrobního způsobu. Tato nespokojenost, kterou povstalecké hnutí dává najevo vůči těm formám sebeorganizace, které si v určitou chvíli samo vytváří, spočívá na dvou bodech: rozšiřování hnutí a otázka požadavků. Tato nespokojenost a dva body, o něž se opírá, existují jako mezera v třídním boji, jako mezera mezi tou existencí třídy, která se formalizuje v sebeorganizaci, a způsobem, kterým pokračování a prohlubování jejího rozporu s kapitálem vede ke zpochybnování jejího bytí. V tomto pokračování a prohlubování – při absenci komunizačních kroků – bylo kabylské povstání odsouzeno k střemhlavému úprku bez formalizovatelných cílů a/nebo k návratu k takové existenci třídy, kdy si sama sebe uvědomuje, čili kdy je uznána kapitálem a pro kapitál, což ve finále znamená k vyjednávání skrze své formy sebeorganizace. Bouře neměly žádnou perspektivu požadavků ani takovou obecnost (konec hogry), aby mohly být jednotné. Občas se měnily ve střety (během velkých alžírských demonstrací v červnu 2001 více či méně manipulované policií) mezi soupeřícími bandami rabujících demonstrantů, což svědčí o tom, že třída se nemůže sjednotit mimo revoluční aktivitu, kterou sama sebe ruší.

Aarchy sehrály dvě rozporuplné role: jednak byly projevem hnutí jako jeho organizační forma, jeho diskusní prostor, jeho hlas a jednak byly rovněž novou vznikající formou politického zastoupení – náhražkou za strany, novou politickou reprezentací, která vzpouru uzavírala. Nakonec se velice rychle ukázalo, že aarchy nejsou širokým prostorem projevu obyvatelstva, ale arénou pro staré i nové politiky.

Alžírské povstání v Kabylii se – i přes svoji velkou násilnost – rovnou od začátku omezovalo na napadání všech státních institucí, ale všechny výrobní, směnné a distribuční vztahy (navzdory hrstce modifikací odpovídajících solidaritě nebo vzájemné pomoci, kterými se vyznačuje každé období zvratu navyklého společenského rámce) ponechávalo nedotčené, protože to nebylo jeho cílem a scházely mu prostředky k útoku. Takové povstání se muselo seorganizovat. Jeho seorganizace pak byla pouze známkou toho, že nepodvracelo společenské vztahy, že mělo jen omezený cíl: podle podmínek, které se objevovaly hned od začátku povstání, jím bylo osvobození společnosti od „zkorumpovaného“ a „korumpujícího“ státu (od nesvobodného státu). Byla to právě jeho mez, co dalo vzniknout organizačním formám, kterými se vybavilo, tedy formám seorganizace.

Pokračování útoků proti státním institucím po červnu 2001 a nezbytná násilnost těchto útoků nejsou jen útoky proti alžírskému státu, ale také odmítnutím seorganizovaného hnutí aarch. Seorganizace totiž formalizuje existenci třídy jako existenci v kapitálu a pro kapitál a tu proletariát v boji již nepovažuje za svoji existenci. Jeho existence jakožto třídy se pro něj autonomizovala. Máme-li parodovat Marxe v *Třídních bojích ve Francii*: strana subverze se ve finále může stát opravdu revoluční stranou jedině tak, že si svým hnutím vytvoří solidní a silnou seorganizaci, učiní z ní svého protivníka a pustí se s ní do křížku.

A to nejde bez organizace, neboť proletáři se ujímají různých nutných úkolů, které se samy vnučují během vývoje boje: blokování silnic, obléhání policejních stanic, nucení obchodníků, aby přestali zásobovat síly pořádku, přímé přivlastňování nutně potřebných komodit rabováním nebo kontrolou nad zásobami... Taková organizace nikdy neformalizuje to, čím proletáři jsou ve stávající společnosti jako základnu či kotviště nové společnosti, která se má budovat jako osvobození toho, čím jsou – to znamená, že není seorganizací. Neformalizuje existenci žádného předchozího subjektu. Na situaci proletářů již není co organizovat, bránit ani osvobodovat, nýbrž rušit.

Není bez zajímavosti připomenout si zároveň konfliktní a integrační vztahy, které vznikají mezi nezaměstnanými, zaměstnanými proletáři, drobnými obchodníky, zaměstnanci administrativy, kteří jsou v Alžírsku stále ještě víceméně zapleteni ve vztahu politického klientelismu. Na bázi požadavků nelze nikdy dosáhnout jednoty. Boj alžírských proletářů z Kabylie se prosazuje přímou akcí, projevuje se mimo všechny partikulární terény (pracoviště, sousedství...), neguje dělítka udržovaná třídou kapitalistů, má sklon k vlastní generalizaci a nese s sebou globální odmítnutí státu, vyvíjí se v opozici ke všem legalistickým, pacifistickým a volebním heslům.

Tito proletáři jen velmi zřídka vyhlásují „třídní determinaci“ své aktivity. A je pravdou, že toto je jiné než za předešlého cyklu bojů, kdy každá, jakkoli reformistická, akce halasně proklamovala, že je mobilizací globální dělnické třídy, hrdé na sebe a na své placaté čepice. Že se již akce proletářů neprohlašuje za třídní akci, neznámá, že se nejedná o třídní akci. Jak potvrzuje každá seorganizace, když proletariát zpochybňuje svoji existenci jako třídy, která se objektivizuje proti sobě samé jako nutná podmínka reprodukce kapitálu, jedná se o křečovité typ třídní akce. Není žádným překvapením, že proletáři již o sobě netvrdí, že jednájí jako třída, když jsou to jejich protivníci, kdo obhájí existenci proletariátu coby třídy jako dominantní obsah kontrarevoluce, před níž stojí.

Hnutí přímé akce (HPA)

Protože negaci tříd prohlašuje za životní styl a tudíž za předpoklad třídního boje, HPA končí v řadě slepých uliček: kapitál jako panství a symbol, nerozluštitelná otázka vlastního přerůstání HPA, jeho odkazování se na potřeby, na potěšení, na touhy, na „autentické“ lidské Já. Jako například v Quebecu, Praze a také v Janově, tato slepá ulička se objevuje v průběhu nepokojů – jejich autolimitace (mají autoreferenční charakter) – a v jejich „rekuperaci“ skrze cíle, které nejsou jeho vlastní. Dnes, v tomto cyklu bojů, se toto vzájemné vyloučení, které konstituuje HPA někde mezi tím, že je proletářské a že produkuje jiné společenské vztahy, stalo nezbytnou formou, v níž se projevuje dynamika tohoto cyklu bojů. I když bezprostřední vztahy jedinců v jejich jedinečnosti nakonec existují pouze jako alternativa, HPA předznamenává obsah komunistické revoluce: proti kapitálu nesouhlas proletariátu s jeho existencí jako třídy.

„Sebevražedné“ boje: zastaralost autonomie

Již jsme vzpomněli boj v Cellatexu a další, které následovaly. V prosinci 2002 – lednu 2003 probíhá stávka v ACT Angers (IT systémy, dodavatel Bullu), a to rozporuplně, protože ji vede meziodborový koordinační výbor a stávkový výbor „doširoka otevřený a vzešlý zdola“ (*Échanges* č. 104). Na chvíli se znovu rozjedou tři výrobní linky, což ovšem nebrání spálení zbytku výrobků. Zajímavý je pohled na chronologii událostí. Po ohlášení definitivní likvidace ACT (po mnohonásobných manévrech a liknavých rozhovorech) 20. prosince je továrna obsazena. Továrna je sice okupovaná, ale nikdo neví proč. 10. ledna stávkový výbor odsouhlasí zahájení výroby elektronických karet určených pro jednoho italského dodavatele zařízení. 22. ledna mu dodají 200 karet, 23. ledna okupanti spálí karty ze skladu a 24. ledna jsou bez obtíží vyhnáni.

Pokud nás Cellatex může vůbec něco naučit z hlediska formy (násilí má v třídním boji dlouhou historii), ale také z hlediska obsahu, pak to, že funkční dynamika tohoto typu boje spočívá ve skutečnosti, že proletariát sám o sobě není nic, ale je to nic plné společenských vztahů: proti kapitálu proletariát nemá žádnou jinou vyhlídku než svůj zánik.

Stejně tak se do dynamiky tohoto nového cyklu bojů, v němž je existence proletariátu jako třídy mezi jeho třídní akce, ve stejné době zapsali dělníci, které propustil Moulinex, a to tak, že podpálili budovu továrny.

Komunizace

Nejzazší mez boje ohledně mezd a podmínek lze definovat jako mez, kde rozpor mezi proletariátem a kapitálem vystupuje do popředí do takové míry, že se definice třídy stává vnějším donucením, externalitou, která tu je prostě proto, že je tu kapitál. Třídní příslušnost se zvnějšňuje jako omezení. A zde nalézáme moment kvalitativního skoku v třídním boji. Právě zde nalézáme překonání a nikoli přerůstání. Zde můžeme přejít od změny v systému ke změně systému.

Nejzazším bodem vztahu mezi dvěma třídami, kterým se vzájemně podmiňují, je ten, kdy se proletariát zmocňuje výrobních prostředků. Zmocňuje se jich, ale nemůže si je присvojit. Přivlastňování prováděné proletariátem je protimluv, protože jej lze dosáhnout jedině zrušením proletariátu jako třídy v univerzální výrobní jednotě, která ho zbavuje všeho, co zůstává z jeho předchozí společenské situace. V komunismu již otázka přivlastnění neexistuje, protože se ruší sama představa „výrobku“. Samozřejmě, že jsou v něm předměty (dokonce i pojetí objektivitu a subjektivitu bude redefinováno), které se používají k výrobě, jiné, které se přímo spotřebovávají a ještě jiné, které se používají k oběma účelům. Ale nelze

mluvit o výrobcích a nastolovat otázku jejich oběhu, distribuce či „transferu“, tj. představovat si moment přisvojení znamená předpokládat ruptury, místa „koagulace“ lidské činnosti: trh v tržních společnostech, vytváření zásob a „skrblení či přiděly“⁶ v určitých vizích komunismu. Výrobek není prostě věc. Hovořit o výrobku znamená předpokládat, že výsledek lidské činnosti v poměru k jinému výsledku či mezi dalšími výsledky vystupuje jako dokonaný. My bychom ale neměli vycházet z výrobku, nýbrž z činnosti.

V komunismu je lidská činnost nekonečná, protože je nedělitelná. Má sice konkrétní nebo abstraktní výsledky, ale tyto výsledky nikdy nejsou „výrobky“, neboť pak by vyvstávala otázka jejich přisvojování či jejich transferu nějakým daným způsobem. Tato nekonečná aktivita je syntézou všeho, co můžeme o komunismu říci. Můžeme-li mluvit o nekonečné lidské aktivitě v komunismu, pak proto, že již kapitalistický výrobní způsob nám dovoluje vidět – byť rozporuplně a nikoli jako „dobrou stránku“ – lidskou aktivitu jako neustálé globální společenské proudění a „obecný intelekt“ či „kolektivního dělníka“ jako dominantní výrobní sílu. Společenský charakter výroby nic nepředznamenává: jen činí základ hodnoty rozporuplným.

Nutnost, před níž stojí komunistická revoluce, nespočívá v modifikování poměru mezd ke zisku, ale ve zrušení kapitalistické povahy nahromaděných výrobních prostředků. Boj ohledně mezd a podmínek může přejít z roviny konfliktu na rovinu rozporu. Rovinou konfliktu je rovina poměru mezd ke zisku. Na této rovině nezáleží na tom, jestli zájmy zůstávají nesmiřitelné: setrváváme v donekonečna reprodukovatelné hře, kde nula od nuly pojde, a dokud zůstáváme na této rovině, bude se kyvadlo pohybovat tam a zpět, protože jsme nezaútočili na kyvadlo samotné. Rovinou rozporu je rovina nadhodnoty a produktivní práce, ale být o trochu méně dělníkem produkujícím nadhodnotu nelze požadovat jinak než dožadováním se o něco vyšší mzdy nebo o něco kratší pracovní doby, což nás přivádí zpět k otázkám distribuce a konfliktu. Jádrem krize vykořisťování je právě nedostatek nadhodnoty v poměru k nahromaděnému kapitálu. Kdyby v centru rozporu mezi proletariátem a kapitálem nebyla otázka práce produkující nadhodnotu; kdyby tam byl jen problém distribuce a kdyby všechny konflikty ohledně mezd nebyly existencí tohoto rozporu, revoluce by byla jen zbožným přáním. Boj ohledně mezd se tedy netransformuje útokem na práci, protože ta ze své podstaty produkuje nadhodnotu (to by nás pořád přivádělo zpátky k problému distribuce), nýbrž útokem na výrobní prostředky jakožto na kapitál. Seorganizovaný boj nás tedy může přivést do bodu zlomu, ale útok na výrobní prostředky je jeho překonáním.

Útok na kapitalistickou povahu výrobních prostředků se rovná jejich zrušení jakožto hodnoty, která vstřebává práci, aby se zhodnotila; jedná se o pokračování odstupného, o potenciálně fyzickou destrukci určitých výrobních prostředků; rovná se jejich zrušení jakožto továren, v nichž se výrobek definuje jako výrobek, tj. rámců směny a obchodu; jedná se o zvrát ve vztazích mezi částmi výroby, které zhmotňují vykořisťování a jeho míru; jedná se o jejich definici, o jejich zasazení do jednotlivých intersubjektivních vztahů; jedná se o zrušení dělby práce tak, jak je vepsána do městské krajiny, do materiální konfigurace budov, do separace mezi městem a venkovem, do samotné existence čehosi, čemu se říká továrna nebo místo výroby. „Vztahy mezi jedinci se pojí s věcmi, protože směnná hodnota je přirozeně materiální“ (Marx, *Grundrisse*). Zrušení hodnoty je konkrétní transformací krajiny, v níž žijeme, je novou geografii. Zrušení společenských vztahů je velmi materiální záležitost.

Produkcí nových společenských vztahů mezi jednotlivci jsou tedy komunistické kroky, které se podnikají proto, že je to nutné pro boj. Zrušení směny a hodnoty, dělby práce, vlastnictví není ničím jiným než uměním třídní války: dnes stejně, jako když Napoleon vedl svoji válku v Německu skrze zavádění Napoleonského zákoníku. Předchozí společenské vztahy se rozkládají v této společenské aktivitě, kde

6) Poznámka překladatele do angličtiny: *prise au tas* – jedná se o ekonomický termín, jenž má původ v Kropotkinově díle *Dobývání chleba*, kapitola 5: „žádné skrblení či přiděly toho, čeho pospolitost produkuje dostatek, ale rovné sdílení a dělení těch komodit, kterých je málo nebo pravděpodobně dojdou.“

nelze odlišit aktivitu stávkujících a povstalců od vytváření nových vztahů mezi jednotlivci; od vytváření nových vztahů, v nichž jedinci to, co je, považují za moment nepřetržitého toku produkce lidského života.

Destrukce směny: znamená útok dělníků na banky, u nichž mají účty oni i druzí dělníci, takže se stává nutným obejít se bez účtů; znamená, že dělníci své „výrobky“ sdílí sami se sebou i s komunitou přímo, bez trhu; znamená obsazování domů bezdomovci, takže stavební dělníci „musí“ vyrábět zdarma a sami si volně berou z obchodů, což celou třídu nutí, aby se organizovala za účelem hledání potravin v sektorech, které je třeba kolektivizovat atd. Aby bylo jasno: žádný krok sám o sobě, provedený separátně, není „komunismus“. Rozdávání zboží, přímý oběh výrobních prostředků a surovin, užití násilí proti stávajícímu státu – za určitých okolností něco z toho zvládnou i frakce kapitálu. Komunistické není „násilí“ samo o sobě ani „distribuce“ sraček, které podědíme po třídní společnosti, ani „kolektivizace“ strojů vysávajících nadhodnotu – je to povaha hnutí, co tyto skutky spojuje, skrývá se za nimi, činí z nich momenty procesu, jenž může jediné dál komunizovat, nebo bude rozdrčen.

Vojenské a společenské aktivity jsou neoddělitelné, současné a vzájemně se prostupují. Revoluci nelze provést bez přistoupení ke komunistickým krokům, bez rozložení námezdní práce, bez komunizace zásob, oblečení, bydlení, bez zmocnění se všech zbraní (ničivých, ale také telekomunikací, potravin atd.), bez integrování strádajících (včetně těch, které do tohoto stavu srazíme my sami), nezaměstnaných, zkrachovalých rolníků, vykořeněných studentů, co zanechali studií. Hovořit o tom, že revoluci provede jedna „kategorie“, která čítá 20% obyvatelstva a která „stávkuje“ a žádá od státu, aby uspokojil její „zájmy“, to je vtíp.

Od chvíle, kdy začneme svobodně spotřebovávat, je třeba reprodukovat to, co spotřebujeme. K tomu nám ale chybí základní materiály, náhradní díly a potraviny (vyhýbám se neuspokojivému konceptu „užitné hodnoty“, jenž niterně souvisí s existencí komodity). Je tedy třeba zmocnit se dopravních prostředků, telekomunikací a navázat kontakt s dalšími sektory. Přitom narážíme na ozbrojené skupiny, které stojí proti nám. Konfrontace se státem bezprostředně nastoluje problém ozbrojení, který lze vyřešit pouze zřízením distribuční sítě na podporu boje, a to na téměř nekonečném množství míst (ustavení fronty nebo určitých bojových zón znamená smrt revoluce). Od chvíle, kdy proletáři demontují zákony zbožních vztahů, není cesty zpět (a to tím spíše, že kapitál je tak připraven o naprosto nezbytné zboží a podniká protiútok). Každé prohloubení společenskosti, každé její rozšíření dává maso a krev novým vztahům a umožňuje integraci většího a většího počtu neproletářů do komunizující třídy, která je v procesu, v němž se zároveň ustavuje a rozkládá. Umožňuje reorganizaci výrobních sil, a přitom stále větší měrou ruší veškerou konkurenci a dělítka mezi proletáři, zaujímá vojenskou pozici a činí z toho všeho obsah a pokrok své ozbrojené konfrontace s těmi, které třída kapitalistů pořád ještě dokáže zmobilizovat, aby se integrovali do jejích společenských vztahů a reprodukovali se v nich.

Třída kapitalistů a její nespočetné periferní vrstvy stojí na komplikovaném propletenci finančních spojení, úvěrů a dluhopisů, jemuž panuje úřední šiml, je byrokratický a maximálně zranitelný. Bez těchto spojení se jeho vnitřní soudržnost rozpadá. Tato třída není komunitou založenou na materiálním sdružování. Je konglomerátem konkurentů spojených směnou. Směna je abstraktní komunitou (peníze). Proto všechny komunizující kroky budou muset být ráznou akcí demontující spojení, která pojí naše nepřátele s jejich materiální oporou – rychlou destrukcí bez možnosti návratu. Komunizace není poklidným organizováním bezplatného zboží a příjemným způsobem života pro proletáře. Diktatura sociálního hnutí komunizace je procesem integrace lidstva do zanikajícího proletariátu. Přísná definice proletariátu ve srovnání s ostatními vrstvami – jeho boj proti veškeré zbožní výrobě – je zároveň procesem, který nutí vrstvu placené maloburžoazie, tuto „třídu sociální kontroly“, aby se přidala ke komunizující třídě. Je tedy definicí, vyloučením a zároveň demarkací i otevřením, smazáním hranic a odumíráním tříd. Nejedná se

o paradox, ale o realitu hnutí, v němž se proletariát v praxi definuje jako hnutí za ustavení lidské pospolitosti. Sociální hnutí v Argentině stálo před otázkou a nastolilo otázku vztahů mezi aktivními proletáři (co pracují za mzdu), nezaměstnanými, vyloučenými a střední vrstvou. Přineslo pouze velmi fragmentární odpovědi, z nichž je tou nejzajímavější nepochybně jeho teritoriální organizace. Za této situace jsou radikální zapřísáhlí odpůrci mezitřídnosti nebo propagandisté národní demokratické jednomyslnosti militanti dvou různých typů porážky. Revoluce, která v tomto cyklu bojů již nemůže být ničím jiným než komunizací, překonává dilema mezi leninistickým či demokratickým třídním spojenectvím a Gorterovým „osamoceným proletariátem“.

Jediným způsobem jak překonat konflikty mezi nezaměstnanými a těmi, kdo práci mají, mezi kvalifikovanými a nekvalifikovanými, je od začátku, v průběhu ozbrojeného boje provádět komunizační kroky, které odstraňují samotnou základnu této dělby (o což se rekonvalescentní firmy v Argentině, když před nimi tato otázka vyvstala, pokoušely jen velice marginálně a obecně se spokojily – viz Zanon – s nějakou tou charitativní redistribucí skupinám *piqueteros*). Při absenci komunizačních kroků bude tato roztržštěnost hnutí hrát do not kapitálu a ten si mezi sebeorganizovanými najde svého Noskeho a Scheidemanna.⁷ Krize kapitalistického výrobního způsobu nejsou zárukou revolučního procesu: třída kapitalistů moc dobře ví, jak jich využít k dekompozici dělnické třídy. Ve skutečnosti již německá revoluce ukázala, že je to rozkládání středních vrstev při provádění komunistických kroků, co je nutí začít se přidávat k proletariátu, tj. dosáhnout své „proletarizace“. Dnes je tato otázka v rozvinutých zemích jednodušší a zároveň ošemetnější. Na jednu stranu masivní většina středních vrstev dostává plat a tak pro její společenské postavení již neexistuje materiální základna; jejich role kontroly a managementu kapitalistické kooperace je sice zásadní, ale permanentně je uvrhována do nejistoty; a jejich společenská pozice závisí na velice křehkém mechanismu odečítání zlomků nadhodnoty. Na druhou stranu právě z těch samých důvodů je jejich formální blízkost k proletariátu tlačí, aby v těchto bojích přicházely s národními nebo demokraticko alternativními správnými „řešeními“, která by zachovala jejich postavení. Mohly by si libovat v radikálním demokratismu, jenž je výrazem mezi bojů. Žádné zázračné řešení se konat nebude, protože neexistuje žádný jednotící požadavek. Třída se sjednocuje pouze rozbitím vztahu, jenž dává požadavkům smysl: kapitalistického vztahu. Zásadní otázka, kterou budeme muset vyřešit, zní: jak rozšířit komunismus dříve, než bude zadušen v klepetech komodity; jak integrovat zemědělství, abychom nemuseli směřovat s rolníky; jak odstranit oponentovy na směně založené vztahy, abychom mu tak vnutili logiku komunizace vztahů a zmocnění se zboží; jak tváří v tvář revoluci rozptýlit revolucí blok strachu.

Proletáři „nejsou“ revolucionáři tak, jako „je“ obloha modrá, prostě proto, že „jsou“ placeni mzdou a vykořisťováni a „nejsou“ ani rozkladem stávajících podmínek. Na základě toho, čím jsou, se ve své autotransformaci ustavují jako revoluční třída.

7) Noske je znám tím, že brutálně potlačil komunistické vzpoury v Německu roku 1919, a Scheidemann v roce 1918 vyhlásil Výmarskou republiku, aby odvrátil dělnickou revoluci.

Théorie Communiste

**Sebeorganizace je prvním aktem revoluce,
aby se následně stala překážkou,
kterou revoluce musí překonat**

Z anglického originálu

*Self-Organisation is the first Act of the revolution;
it then becomes an obstacle which the revolution has to overcome,*

který vyšel na stránce www.libcom.org,

přeložil v roce 2010 Starý Krtek.

Vydal Samizdat Starého Krtko v dubnu 2011

jako svoji 3. publikaci.

Vydání první.

www.kknihovna.wordpress.com

samiknisk@gmail.com

„Dokud se proletariát sebeorganizuje, může tak činit jedině na základě toho, čím je v rámci kategorií kapitálu. Nejde o to sebeorganizaci normativně odsoudit, ale pojmenovat její pravou povahu a říci, že revoluce není dynamikou, kterou sebeorganizace obsahuje a která jednoduše potřebuje vykvést.“

Théorie Communiste

Text Sebeorganizace je prvním aktem revoluce, aby se následně stala překážkou, kterou revoluce musí překonat původně vzniknul v roce 2005 jako přednáška, kterou si Roland Simon z Théorie Communiste připravil pro ultralevicový letní tábor u polské Poznaně. O rok později vyšel jako příloha 20. čísla časopisu *Théorie Communiste*.

**SAMIZDAT STARÉHO KRŤKA
2011**